

Szerkesztői iroda:
N.-Enyeden, várszög-utca
hova
a lap szellemi részét illerő közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA,
hova a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK.
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre	4 fr.
Fél	2 "
Negyed	1 "

HIRDETME NYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

Te vagy a hibás.

Talán soha sehol a világon anynyiszor nem jajdulnak fel a jelenkori társadalom gyarlósága ellen, mint épen a mi városunkban.

Ha két egyén — egyneműek vagy külön neműek — összeakad, rendszeren egy keserves só-hajtással kezdik a beszélgetést. Ez aztán csaknem állandó themája marad a további társalgásnak s legjobb esetben legalább is azzal végződik a bú-bánatos causerie.

S ez tisztelt olvasó, nem egyes társaságok specialitása. Nem, — ez olyan általános morál. Nem azért történik ez, mintha perhorreskálnók az egyeseket, az egyes nem jön itt tekintetbe, hanem mert belé szoktunk abba a fatalis állapotba, hogy kedvezőtlen viszonyaink között minden terhelő vádat more patrio a társadalom nyakába zúditunk. Ma már szinte cynikusnak neveznök azt, a ki elég jovialis volna nem szidni hatra-vakra a társadalmat.

Ha a választások nem ütnek ki kedvünk szerint, neki rontunk a társadalomnak, miért nem tudja kiszemelni az arravalókat.

Ha a műkedvelő-kör hónapokon keresztül invalidusnak mutatkozik, a tagok a társadalomnak vetik szemére, miért nem tud életerőt, rugékonyságot, élénkséget önteni a közéletbe.

Ha a nyilvános mulatságok gyérek s még így sem sikerülnek valami praestanter, ismét csak az a melódia szövege, hogy korhad a társadalom.

Ha a legtekintélyesebb házak kisaszszonyai kénytelenek contemplatív élvezet keresni, mert az ifjuság s férfúság consequenter távol tartja magát, tőlük megint a társadalmat püfföljük ildomtalan-ságaért.

Ha magánügyeinkben nem haladhatunk az óhajtott lépésekkel s fölöttébb sok akadály áll útunkba, cordialiter a társadalmat okoljuk.

Nincs az a magán- vagy közügy, melynek hátrányos oldalaiért ne a társadalmat tennők felelőssé.

Ö szegény valóságos bün-bak.

Nyilvánvaló, hogy a vázolt általános viszonyok daczára akadnak egyesek, bár ritkán, kik kivételképen nem támadnak a szegény, pellengére

állított társadalomra talán közönyösögből, talán függetlenségéből, talán lemondásból, olykor megalé-
gedésből . . . ezeknek tisztelet.

S ha kissé komolyabban szemügyre vesszük városunk társadalmi életét vagy helyesebben talán élettelenységét, valóban elszomorodva kell tapasztal-
tunk, hogy azok a vádak önmagukban véve nem légből kapvák, sőt nagyon is alaposak. Azok az esetek, melyeket főlebb úgy futtában érintünk, bizony-bizony igazak s még ezer és egygyel többek. —

Nem lehet elrejtünk a tényeket, ha reájuk húzzuk is a mentegetés takaróját, a ritka tulle-
szöveten keresztül sötétlenek azok. Nem segít itt se intrigua, se mezzofantismus, sem az opulencia, a nervozitás vagy a phlegmaticusabb temperamen-
tum, sem egyéb. A mi igaz, az igaz.

Annak az élőfának, melynek az életadó ned-
vet kellene nyujtania, gyökerén van a seb. Vajon úgy folytassuk-e, hogy

Mintha nem lett volna elegendő kisebb
Ajtó a halálnak.

Elvitázhatatlan tény, hogy csak 20—30 év-
vel is ezelőtt mások voltak a társadalmi viszonyok városunkban, más szellem lengett fejük felett.

De hol rejlik hát a hiba?

A tássadalom, mint olyan kérdőre nem von-
ható. — Hiszen mi a társadalom? Mi együtt valamenynyien.

De jó köpenyeg is ez a társadalom saját hi-
báink fedezésére!

Bennünk egyesekben van a hiba, nyájas ol-
vasóm, ne keressük azt egyebütt.

S ha te barátom elégedetlen vagy a jelen-
legi társadalommal, mielőtt reá szórnál indokol-
hatatlan és ezáltalán átkokat, szállj magadba, viz-
gáld meg önmagadat s ismerd el, hogy a te fo-
gyatkozásaid disponálják amolyanná a társadalmat.
Gondold meg, hogy te nem vezetéd pénzvisz-
onyaidat kellő előrelátással a jövőre, — hidd el,
hogy a te pöffeszkedésed szült anynyi idegenke-
dést. Légy meggyőződve, hogy a te nobelkedésed
ijeszt el másokat, — a te virtuskodó epizodjaidnak
lettek banderiumává ama többiek. Ne tagadd, hogy
la te martyrosságod csak ari a szolgál, mikép szá-
zakat tégy elefantjaidá.

Valld be, hogy a te kompromittáló jellemed
gördít akadályt az együttműködés elé. Esküdj
meg, hogy leteszted pessimistikus szemüvedet és
ép szemekkel észreveszed a gerendát. És így to-
vább. Folytathatnám addig, mikor az angyal har-
sonájának hangjával új életre hí.

De talán elég volt ebből enynyi. Hihetőleg
elértem azt a ezélt, a mit akartam.

Csak az volt szándékom, hogy rámutassak
egy közös betegségre, melyből vajha mielőbb lenne
felgyógyulás.

Csak arra kívántam utalni, hogy ne feledjük
el, mikép a vádak, melyeket társadalmunk ellen
szünetlen hangoztatunk, voltaképen szegénységi
bizonyítványok önmagunkról. Csak azt szerettem
volna megérteni, hogy mi vagyunk factorai an-
nak a könnyű szerrel ócsárolt társadalomnak,
mely hogy milyenné legyen, egészen mi rajtunk
áll. — Bárcsak nyájas maradt volna azért a te
arezd tisztelt olvasó! d—o—r.

Pár szó Nagy-Enyed monographiájához.

Az eszme meg volt pendítve e lap egyik közelebbi
számában. S az eszmet részünkről sokkal fontosabbnak
tartjuk, hogysem ne félünk már csak ennyi idő után
is az agyonhallgatás rémétől. Még eddig legalább sehol
semmi mozgalmat sem észleltünk e tekintetben.

Mi most felakarjuk újítani a kérdést s erősen sze-
retnők egy pár lépéssel közelebb vinni az ügyet a meg-
valósuláshoz.

Mielőtt azonban a dolog meritumára térnénk, kö-
zelebről vett értesülésünk nyomán egy pár kiegészítő,
illetve helyreigazító megjegyzést kell tennünk a lapunk-
ban megjelent cikkre.

A gyulafehérvári püspöki levéltárban kizárólag csak
egyházi és egyházmegyei dolgok vannak s a lapokban
„püspöki“-nek nevezett okmánytár voltaképen „káptalani
okmánytár“, mely a vártemplomnak egyik sarkában van
elhelyezve. Hogy Apafi Mihálynak Nagy-Enyedre vonat-
kozó rendelkezései ott meg vannak, az bizonyos. E fejed-
lemnek talán minden kezevonása az elsőtől utolsóig meg
van őrizve itt. Az is bizonyos, hogy a Bethlen Gábor,
valamint a Rákóczyak stb. minden intézményei itt szin-
tén feltalálhatók.

TÁRCZA.

Hulló levél.

— Mercoeur. —

Mért hullsz le már halvány, sárgult levél?
. . . Hogy szeretem édes tekinteted!
Egy tavasz s nyár múltán halott levél;
Alunni még a sápadt gyöp felett.

Szegény levél! zöldbem nem árnyalja
Az ágat, mely most már elszáradott.
Úde voltál s a hideg fuvalma
Nem hágy, csak egy kétes pillanatot.

Itt a tél s az éjék éje vele,
Égbe jutsz, mely nyugalmas menedék;
Meghalsz . . . ülel az est hideg szele,
Fagyos esőjka a búcsuszó feléd.

Dr. B. G.

A szomszédaszszony.

LÖTE LAJOS-tól.

— Felolvastott a nagyenyedi műkedvelő társulat január 27-iki gyű-
lésén 1878. —
(Folytatás).

Melege a holdnak is van általán véve oly arányban,
mint a földnek, mert naptól való távolsága a földtől
aránylag nem sokat különbözik. De nem így áll a dolog a
más két föltétellel. Nem nehéz megmutatni tapasztalati-
lag, hogy a holdnak légköre nincs, vagy ha van, az oly
ritka, hogy abban semmiféle földi lény nem birna csak
pár óráig is megélni.

A hold, mivel minden égi testek közt legközelebb
van hozzánk, gyakran elföldi egyik másik állócsillagot. E
tüneményt csillagfödésnek nevezik s évenként előre ki-
számítják, hogy mely időpontban veszi kezdetét valamé-
lyik ilyen tünemény. Így pl. az 1878-ik év január 28-án
3 h. 35'kor reggel a Skorpióban (Artares). január 21-én

1 h. 19'kor reggel és márczius 16-án 11 h. 33'kor este
az Oroszlánban (Regulus) került a hold mögé.

Ha a holdnak légköre van, ebben az állócsillagok
fényének épen úgy törést kell szenvednie, a mint ezt
a föld légkörénél tapasztaljuk. A mint tehát a hold az
állócsillag felé közeledik, a kettő közti látszatos távolság-
nak a sugártörődés törvénye és ténye által módosítottan kell
változnia s az állócsillag fényének még azon felül mind-
inkább gyengülnie, a mint közelebb jut a hold szilárd,
átlátszatlan széléhez, ha t. i. a holdnak számba vehető
sűrűségű légköre van.

A hold mozgása ismeretes lévén, könnyű kiszámi-
tani azon időpontot, mikor az állócsillagnak a hold mö-
gül elő kell tűnnie. Ha légköre van a holdnak, az álló-
csillag ez időpontnál előbb fog megjelenni a sugártörődés
következtében; ámde ilyesmit soha senki sem észlelt:
kimondhatjuk tehát, hogy a holdnak észrevehető légköre
nincs. Alapos számításokból (Bessel) bizonyosan tudjuk,
hogy a hold légköre, ha általán létezik, nem lehet sűrűbb,
mint a földi légkör sűrűségének körülbelül $\frac{1}{1000}$ -e. Ily
légnék a nyomása alig volna nagyobb annál, mely $\frac{1}{2}$
millimeter magas higanyoszlopnak felel meg. Ily légnék
a sűrűsége nincs akkora, mint a legjobb légszivaty-
tuink által megritkított levegőé.

Már most a másik kérdést: nincs-e a hold felületén
valamely, a mi vizünkhöz hasonló, folyadék? — könny-
nyen eldönthetjük. Minden folyadéknak az a természete,
hogy bármely hőmérséklet mellett elpárolog. A hold nap-
palai az egyenlítője körül 14 földi napnál (14+24 = 38.36
óránál) több ideig tartanak. — Itt tehát oly melegnek
kell kifejlődni, mely mellett a mi vizünk a mi légnyo-
másunk alatt valószínűleg fővébe jönne. Ha tehát folya-
dék volna a hold felületén: légkörnek, vagy pára, vagy
gözkörnek is lenni kellene. Mivel, mint láttuk, ilyennek
nyomatát sem észlelték, következik, hogy a holdnak vize
sincs. A szomszédaszszony soha sem mosdik s mégis mi-
lyen szép!

Megemlítem még, hogy a hold felületén a mi fel-
legeinkhez, viharainkhoz, esőinkhez stb. hasonló tünemé-
nyeket soha sem vettek észre. A szomszédaszszony arca
mindig egyenlően felhőtlen, vidám.

Mindezekből azonban csak anynyi következik, hogy
a holdon a földi organismusokhoz hasonló lények nem

élhetnek. Többet nem mondhatunk, mert tudjuk, hogy a
természet a maga alkotásaiban kifogyhatatlanul találékony.
Ennél fogva nem gondolhatatlan, hogy a hold oly lé-
nyekkel van benépesítve, melyek levegőre, vízre nincs
szükségünk, a milyenek nek pl. a mi automat gépeink.*)

De nem akarom a t. közönséget [szép conjecturákkal
untatni, mert sokat mondhatok a szomszédaszszonyról
olyant, a mi nem csak szép, hanem igaz is.

Igen érdekes, hogyan osztja be ő nagysága a maga
idejét, éjjelét, nappalait, évszakait.

Mivel tengelye körül épen anynyi idő alatt fordul
meg; mint a menyinyi alatt föld körüli sétáját, perzen-
ként 8 mérföldnyi gyorsasággal elvégzi: nappalai nyári
félével éjjel pedig téli félével őszeseknek, olyan
formán, mint a föld sarkainál történik. Csak hogy az ő
félve s következőleg fél napja egyenlítőjére nézve csak
354 óra 22', vagyis 14 nap 18 óra 22 perc közép földi
napidőben.

A selenitahölgyek tehát, mikor 192 holdévesek, a
mi fogalmaink szerint még nagyon fiatalok, csupán 16
holdévesek. A leghosszabb és legrövidebb nappal közt a
88 selenographiai szélességi foknál is csak 190 óra 11
perc és 44 m. perc különbség van.

Napkelte-előtt és naplemente után a holdon szür-
kület nincs, mint a földön, legfennebb csak anynyiban,
a menyinyiben a magas hegyek reggel napkelténél előbb
este naplemente után is meg levén darabig világítva, e
fényt a völgyekbe viszszaverik.

E körülményt tekinteten kívül hagyva, a világosság
és sötétség közti átmenet nem lassanként, fokozatosan
történik, hanem rögtön. Épen ezen okból a nyár is ne-
hány óra alatt megy át a télbe, mert a hold felülete a
meleget akadálytalanul sugározhatja ki mindenfelé s így
fellette gyorsan hül meg, ha a nap lement.

*) Sokan hitték, hogy a hold hozzánk hasonló lényekkel van
benépesítve. Ezek közé tartozott maga Herschel is. Tudományos okok-
kal e hitet támogatni nem lehetett, sőt ezek határozottan ellene mon-
dottak minden efféle kombinációnak. Csupán teleologiai argumentu-
mokra lehetett tehát alapítani e hitet, mely mindamellett pl. Carda-
ninál oly erős volt, hogy egyszer azt állította, miszerint nála két
őreg emder járt, a kik a holdból érkeztek. — Dr. H. J. Klein idé-
zett művében azt mondja, hogy exakt holdhatás oly eredményekhez
vezetne, melyek a hold felületén uralkodó abszolút esend és halál
iránt elterjedt nézetet teljesen megzafolnák. (127. lap.)

Emez okmánytáron kívül van még Gyula-Fehérvárt egy intézet, a „Bathyanéum“, egy európai híri könyvtár, melyben hasonlóképp nagyon sok fontos okmány lehet Enyedre vonatkozólag.

A mi a marosvásárhelyi Teleki-könyvtár illeti, fel kell említenem, hogy van itt a Bethlen-főtanoda könyvtárában egy részletes catalogus róla, 2 nagy kötetben, melyet a 30-as években nyomattak ki. Ebből ki lehet keresni az Enyedre vonatkozó s a Teleki-könyvtárban fellelhető adatokat.

Enygyit akartunk ezekről ezuttal megjegyezni.

Hadd térjünk most ad rem.

A legelső kérdésekre alig-alig tartjuk szükségesnek viszatérni. Amajczikben elég kézzelfoghatólag meg volt bizonyítva, hogy Nagy-Enyed monographiájának megírása szükséges is, lehető is.

Hiszen általában arról van szó, hogy kell-e történelem, vagy nem? El lehetünk-e a múlt eseményeinek ismerete nélkül, vagy ellenkezőleg arra vagyunk utalva, hogy behatoljunk azokba a rétegekbe, a melyekhez jutást az idők, a körülmények megnehezítették ugyan, de nem tették képtelenné? — A jelen sokkal gyorsabban röpül el szemünk előtt, mintsem a korlátolt emberi agy kellő figyelembe részesíthetné, a folyamatban levő események sokkal inkább igénybe veszik munkaerőnköt, hogysen a szemléletre vagy épen okulásra elegendő időnk maradhatna. A jövő e szempontból tekintetbe sem jöhet, hiszen épen a jövőre kell okulást szereznünk. Látni való, hogy egyedül a múlt adhatja meg azt a tanulságot, mely nélkülözhetetlen mindannyiunk tetteire nézve. Ez hát a szükségesség elve.

A második pont, a lehetőség szintén nem lehet vita tárgya. Az említett cikkben nagyszámu adat van felsorolva, melyekhez bizonynyal hozzá lehet jutni s melyeknek sorát eggyel-mással bővitve, kétségtelenül meg lehet írni városunk eléggé teljes történetét. Nem enygyi, sőt sokkal kevesebb számu, csekélyebb értékű adatból is megirták már a történelemnek különböző szakaszait, ide is csak az kell, hogy a ki írja, birjon behatni a még oly zavaros, kuszált szövedékekbe is, képes levén megtalálni nyitját a porlepte závaroknak s rendelkezések elég divinatorius erővel, ha kell, olvasni a sorok között. Ilyen emberünk pedig, isten után, van akárhány.

A feladat most már azokról a módzatokról gondolkodni, melyek kivihetővé teszik a dolgot.

Mindenek előtt kifejezést kell adnunk azon véleményünknek, hogy ne társadalmilag, hanem hatóságilag kell felkarolni a fontos ügyet, ha azt akarjuk, hogy legyen és pedig minél előbb legyen belőle valami.

A kiindulási pontot sem nehéz megtalálni.

Lapunk mindig kész nyitni minden közérdekű, de mindig tárgyilagos eszmecserének; hanem ilyen uton — úgy véljük — nagyon lassan haladnánk előre, mert fölötté későn értesülhetünk egymásnak vélekedéséről, meg aztán az embernek gyakorta épen akkor jut eszébe valami, a mit még művébe szeretne ékelni, mikor már sorai kikerültek a sajtó alól.

Épen ezért legezlszerűbbnek találók, mit olyan szerény indítványunk is lehet tekinteni — ha a tekintetes polgármester ur venné kezébe az ügyet oly módon,

hogy legközelebről egy, nem épen nagyon tág, de nem is nagyon szűkkörű bizottságot hírna össze, ott megbeszélésre tűzné ki a kérdést, ott jól ki lehetne beszélni magunkat, ott mielőbbi közös megállapodásra lehetne jutni.

Nyilvánvaló, hogy ama nehéz feladatra bizony per amicitiam nem igen találkoznék vállalkozó. S itt ismét ahoz az ominosus pénzhez jutottunk. A bizottságnak lenne egyik fő tárgya megállapítani bizonyos összeget — nézetünk szerint minimum 500 frtot — melynek kiteremtése első szükség.

Fel kellene szólítani azután egyik neves történéstünet, — leginkább olyant, a ki már meglehetősen ismeri városunk történetét — s az összeget jutalom gyanánt igérni az illetőnek.

Azzal az óhajással zárjuk be sorainkat, vajha fáradhatatlan polgármesterünk mielőbb sziveskednék eleget tenni óhajásunknak, vajha minél kevesebb adat mehesen feledékenységre, illetve veszendőbe.

d—o—r.

Berlini levél.

1882. január 15.

Kedves barátom! Bocsáss meg, hogy csak most kereslek föl soraimmal, — eddig nem lehetett. Csak néhány napja, hogy közvetve értesültem az ujon szülött „Közérdek“-ről, de most aztán örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy szívesen öszinte kívánata után, jelt adjak a berlini magyar egyletéről. Örömmel — mondom, mert azt hiszem, hogy a mily jól esik nekünk édes hazánkról még a legcsekélyebb becünök látszó híreiske is, talán szint ily mérvben megvan a rokonszeny irántunk, külföldön élő magyarok iránt, ott a bérczes Erdély közepében is.

A berlini magyar egylet, főleg mióta ti ifjabb egyetemi hallgatók jóformán új irányt adtatok neki, óriási lépéseket tesz előre. A január 4-én tartott évi rendes közgyűlés elnöki megnyitója számot tesz róla.

Egyletünk ez évvel fenállásának 35. évébe lépett, a mi eléggé mutatja, mily jó alapra volt építve. A hon-szeretet fenlobogó lángja az, mi összetartó kapesul szolgál nekünk évtizedek óta itt élő magyaroknak, kik bár porosz alattvalók lettünk, egy perczig sem szüntünk meg örvendezni a haza boldogságán, együtt érezni a távolból édes nemzetünkkel s ezt az érzelmet hiven meg is őriz-zük mindenhá.

S hogy a magyar egylet folyton virágozni tud, azt főként a magyar tanuló ifjúságnak lehet köszönni, melyből kerültek ki egyletünk legtevékenyebb, legigazibb és legköztelességszeretőbb tagjai, hivatalnokai.

Az elnöki jelentésből kiemelem a következőket.

Hogy az egylet hathatós tanujelét adja annak, miszerint a tanulókat nem csak szívesen fogadja kebelébe, de azok tagságát szükségesnek — mert művelési közeg-nek ismeri el, egy oly alaptökét létesített, melyhez az egylet évi jövedelmének husz százalékával járul, hogy szegény sorsu tanulókat beirattási és vizsgadíjjakkal előlegképen ellásson.

E mellett fenséges trónörökösünk menyekzője alkal-mával megalapítottuk a „Rudolf koronaherceg“ segély-

egyletet, melynek ma már 70,000 márkából álló alaptö-kéjét jó részben épen a magyar egylet teremtette meg.

A berlini magyar egylet segélyegylete alig három év óta áll fenn s már is havonként 600 márkát fordíthat részint keresztülatzó, részint itt letelepedett honfitársak segélyezésére.

Az egylet tagjai részt vesznek egyuttal a segélyegyletben is, mi nevezetes befolyással van egyletünk erköcsi és anyagi haladására.

Tudnod kell, hogy egyletünk mult évi február hó 23-án tartott ülésén átvette a „berlini magyar akademi-kusok köré“-nek vagyonát kezelés végett. Ezt a vagyont ti szerzedétek s az egylet köszönettel tartozik érte.

Mult év május 10-én egyletünk az osztrák és cseh egyletekkel közösen fényes ünnepélyt rendezett Rudolf trónörökös menyekzőjének tiszteletére, melyben világhírű művészek vettek részt, mint Joachim, Friedrich Materna asszony, Skaria, Bärkány kisasszony, Ernst, Krolp.

Augusztus 18-án szintén fényes ünnepélyt rendezett az egylet Király Ó Felsege születésnapjának tiszteletére, melyet a nagykövetségi személyzet, élen br. Pa-setti nagykövetségi tanácsossal, s más előkelőségek tisz-tettek meg jelenlétükkel.

Hazafias czélékra szintén áldozott egyletünk, így feledhetlen költünk, Tóth Kálmán siremlékére, a Szent-István szoborra, végre a Ring-szinházi katastropha hát-ramaradtjainak fölségelésére.

De nem rablom el tovább lapodnak bizonyosan na-gyon igénybe vett terét, hiszen ez a rövid közlés is elég életjelnek.

Alkalmasszerűleg még fölkeres

S. H.

VIDÉKI LEVÉL.

(Magyar bátorság. — Rabló história.)

Nagyon megunták a dicsőséget csórai Mihó Kos-tandin és Aposta Vaszilie, annál is inkább, mert a dicsőség csak rabkényeret és börtönlevegőt hozott számukra s elzárta előlük a katrinezás Flórikák, a csiga-gyöngyös Anák és a szép Márják tündéri világát, a gyöngye puliszkák és vitriolos pálinkák hazáját. — Egy szép nap reg-gelen szomoruan jelenté a szászvárosi kir. járásbírószág fogházfelügyelője, hogy — daczára a reájuk fordított gyöngöd figyelemnek — történetünk hősei lerázták a rabság bilincseit s a szabadság édes érzetével tova illan-tak. Ez időtől fogva rémületessé vált Csóra és Tartaria községek tájéka. Rablás rablást követett. A közbátorság veszedelmesen meg lett ingatva. Az állapot türethetlenné lett. Végre megjelentek a csendörök és két tiszt vezetése alatt kemény üldözést kezdtek a szabadságot szabad-rablásnak definiáló marttyrok ellen. Csürök, kazlok, árkok, bokrok s az erdők sürüje szigoru kutatás alá lettek véve. E zaklatás mélyen elkészeríthető a rablás felkelt vitézeit, becsut mondtak szülőföldjüknék és üldözőik között egér-utat veszve Alsó-M.-Váradjára indultak, hova f. é. január 10-én szerencsésen megérkezve, menten beültek egy fo-gadóba, hol italt rendeltek magoknak. Mulatozásuk köz-ben betér egy fegyveres m.-váradjai ember is egy ital borra. Nagyon megtetszett fegyvere a vándor Rinaldok-nak s miután szép szóra nem adta át azt, erővel confis-kálták, a tulajdonost pedig úgy találták fejbe ütni, hogy rögtön kibuggyant a vér. A szegény ember nem állhatta szónélkül a nyomorúságot s azon véresen kifutva, a fo-

Sajátságos viszonyt mutatnak e tekintetben a hold sarkai. Ezekre nézve ugyanis a nap 1 $\frac{1}{2}$ foknál mélyeb-ben soha sem süllyedhet a láthatár alá. Ha már most a kiesiny holdgömbön valaki 610 méternyi magasságra emelkedik valamelyik sark felé: meglátja a napot, mint a földön Tromsøe városának tornyáról látni lehet azt éj-félkor a nyári napállaskor. Amde a hold sarkainál olyan helyeket is észlelnék, melyeknek magassága 3000—7000 méter. Ezen hegyeknek tetői tehát örökös napfényben usznak, míg a lábaiknál elterülő völgyek legfennebb csak az ormkor által viszszavert világosságban részesülnek s így örökös szürkületben vannak, mert ezen helyekre nézve a nap 1 $\frac{1}{2}$ foknál magasabbra soha sem emelkedik a lát-határ fölé. Ezen örökfényű hegyeket már 20-szor nagyító távcső segélyével is észre lehet venni, mikor a holdnak sárlalakja van. Mily szerepe lehet e csucoknak a hold-lakók mythológiájában! Lám a szomszédasszony soha ki nem alvó fákllyakkal világít magának.

A légkör hiánya miatt a hold egének nem olyan színe van, mint a miénknek. Emberi szem ott az eget nem ké-knek, hanem feketének látná. A kik léggömbön földünk fölé emelkednek tiszta időben, egyhangulag bizonyítják, hogy az ég annál feketébbnek látszik, minél nagyobb magasság-ból vizsgálja a szem. Az ég kék színe ugyanis voltaképen a levegőtől ered, mert a világűr színe fekete, azaz: nincs színe. Épen azért a hold felületéről a csillagok, legalább a fényesebbek, nappal is látszanak, és így a hold ege minden valószínűség szerint szebb képet nyújt nappal mint a miénk. Valóban nagy kár volna, ha gondolkodó lények nem gyönyörködhetnének benne.

Hátha még meggondoljuk, hogy milyennek látszik a föld a holdra. Az a selenita, a ki a holdnak innesső félgömbjén lakik, oly égi testet lát, melynek látszatos át-mérője majdnem 4-szer nagyobb, mint a holdé a földről nézve, területe pedig majdnem 16-szor. — Képzelnék tizenhat tele holdat egymás mellett. Ilyen a tele föld a holdlakóknak! Érzéketlen lény volna az, a kit e látvány bálmulata nem ejtene. A hold tulsó félgömbjé-nek lakói a fölséges képet soha sem láthatják, ha csak az innessőre nem vándorolnak. A két félgömb közt van egy jelentékeny széles óv, melyre nézve a földtányér egy része a láthatár alá, másik része pedig a láthatár fölé esik. — Aztán a selenita szemek előtt a föld minden 24

órában megfordul egyszer a tengelye körül. Minden nap látják tehát mind az öt földrészt és a tengereket s így Amerikát Kolumbus előtt ki tudja hány évvel fedezték fel? A holdlakók geographiája általán véve sokkal tökéle-tesebb, földünkéről készített térképeik pontosabbak lehet-nek, mint a miénk. A szomszédasszony korábban ismerté földünk felületét, mint magunk. A hölgyek általán mind-ent előbb megtudnak, mint más isten teremtése.)*

Vajon a hold arca olyan szelid, sima-e, mint a miénynek látszik? Nincsenek-e rajta egyenetlenségek, hegyek, völgyek? E kérdéseket feltehetjük a sérteni aka-rásnak minden gyanuja nélkül, mert ha az abszolút tisz-tának és féhérenek tartott naptányéron kiméletlen távéső-vek fekete foltokat mutatnak: akkor a szomszédasszony kevésbé tiszta és féhér arcán is elfér egy pár egyenet-lenség. E fölteszért megharagudni nem lehet.

Mindig feltűnt volt előttem, hogy a nagyító tükrök a hölgyeknél nincsenek általános használatban, vagy ha vannak, e tény mindeddig titok maradt, nyilvánosan be-vallva még nincs. Könynyű kitalálni, miért nem kedvelik a nők a nagyító tükröt. Nagyító tükrök előtt ugyanis nincsen szép nő, mint inasa előtt nagy ember. Nincs az a bársónysima, hófehérrrel vegyült rózsapiros arc, mely az öblös tükrök könyörtelen kritikáját képes volna diadal-masan kiállani.

Szomszédasszonyunk arca is felőlő fogatkozaso-kat mutat, ha jó távésőveken át vizsgáljuk. Épen olyan hápa-hupás, hegyes-völgyes, sümölcsös, bibiresős, szóval: durva, mintha e tekintetben példányképp akarta volna tenni a természet. Hogy a holdon hegyek vannak, általá-nosan ismert igazság gyanánt vehetjük. Milyenek e he-gyek? Hasonlitanak-e a miénkhez?

*) Proctor „Más világok“ stb. azt mondja, hogy: „ma földünk a hold felületének nagy részén láthatatlan, a hol pedig látható, ott mozdulatlanul vesztegel a hold egén.“ Ez állítást a magyar for-dító (dr. Császár K.) megjegyzés nélkül adja. Pedig a hold a föld egén épen oly mozgást végez el egy hónap alatt a napra nézve, mint a mi egünkön a hold ugy, hogy a föld mozdulatlanágáról semmiféle értelembe sem lehet szó. Bámulom, hogy Littrow is ugyanezen téves nézetet nyilvánítja Wunder d. Himmels (369. l.) A dolog így áll: a csillagos ég a hold egén egy hónap alatt végzi el hőmozgását, a föld az állócsillagok között olyan hőmozgást végez egy hónap alatt a holdról nézve, mint a föld a földről nézve. A föld magassága a hold ugyanszon pontjára nézve állandó (a libratióktól eltekintve.)

gadó előtt iszonyu ordításra kezdett, tudatva a nagyszám-
mal összesereglett publikummal, hogy a fogadóban rab-
lók vannak, jöjjenek — fogják el. Roppant zaj keletke-
zett s az egész közönség kész lett volna megfogni a
rablókat, ha szépszerével megadták volna magukat. Az
izgalom fokozódott s ezalatt a rablók szépen megszalad-
tak. — E pillanatban érkezett meg alvinczi gazdatiszt,
Nagy József Gyulafehérvárról. Megtudván a történetet,
legrögtön szekereiről, fellobbant benne az elszánt bátorság,
s megmutatta mindjárt, mit tud egy két évig csendör-
ségnél szolgált magyar ember. Egyedül, üres kézzel, a
rablók után iramodott s felhívta a t. közönséget, hogy
„csak utánam, majd én előlmegek!” A két rabló kifá-
radva a futásban, megállapodott s Nagy József urat,
meg az utána tödulókat régi bevett szokásként figyel-
meztették: hogy „a kinek kedves az élete, hozzájuk ne
közeledjék, mert azonnal halálra!” Nyomatékkal puská-
s revolver csövek villogtak az üldözők elé, kik illő respek-
tussal meg is állapodtak. De Nagy J. uram nem tartotta
magyar emberhez és kiszolgált esendőre méltónak,
hogy egy pár golyótól megretiráljon, hanem kiragadva
egy töltetlen fegyvert az egyik falusi kezéből, egy maga
indult a rablóknak, kik azonnal elkezdtek a tüzelést. —
Az egyik rabló kétesövű fegyverét sütötte ki, a míg a
másik megtöltötte, revolveréből küldötte a veszélyes izen-
eteket, melyeket Nagy József illő phlegmával fogadott.
Tizenkét lövést tettek már a rablók s a golyók Nagy J.
előtt hullottak le. Egyszer lövés helyett csak cserszín-
tés hallszik s ezzel vitézünk — megértvén a cserszín-
tés jelentőségét — elérkezettnek látta a pillanatot maga r-
széről is kemény támadást intézni, a futásnak indult rab-
lók ellen, kiket utólrévén, az egyiket a kezében levő üres
fegyverrel úgy fejbe ütötte, hogy vértől elborítva azonnal
lerogyott, s ezzel a másik rabló után eredett, mit látva
az ütközettől magát távol tartó népség is előre rohant s
ezek segítségével Nagy József a másik rablót is elfogta.
Mihu Kostandin és Aposta Vasile jelenleg a gy-
fehérvári kir. törvényszéki börtönlakosságának nagyra-
becsült tagjai. Nagy József vitéz barátunk pedig a derék
férfiak méltó önértével tekintheti magát egy vidék meg-
szabadítójának. — Reméljük, hogy hírlapírói elismeré-
sünkön s az érdekeltek háláján kívül kormányunk is méltó-
lag jutalmazni fogja. — Meg is érdemelne!

CSARNOK.

Aphorismák.

Kiállhatatlanok az olyan emberek, a kik maguknak
soha semmiféle körülmények közt — semmi tulzást meg
nem engednek.

*

Az emberek részvéte szerencsétlenségünkben min-
dig nagyobb, mélyebb és igazabb: mint legjobb ismerő-
seink öröme — szerencsénk felett.

*

Állítják, hogy a zseniáltság semmi egyéb, mint a
szellemnek töredékes formája. De azt is állíthatjuk, hogy
a zseniknek legkisebbike is még eddigelé több szolgál-
latot tett az emberiségnek, mint a kombináló tudósok
egész legiója.

*

Legjobb barátaink is sokkal szívesebben meghiv-
nak bennünket akkor, a mikor bizonyosan tudják, hogy
tárczánk tömött: mint akkor, mikor bizonyosan tudják,
hogy egy fillérünk sincs.

*

A politikai barátság mindig relativ dolog.
Politikai barátság, a szó valódi értelmében nincsen.
Ha egy igénytelenebb nemzet valóban produkál tu-
dományosságot, irodalmat, művészetet, tehát általános
létfogóságot: a többi nemzetek azt szívesen elismerik
és alkalmaznak barátoknak is vele, de ha physikai gyön-
geivel megismerkedtek, azt rögtön kizsákmányolják, a
helyzettel az első alkalomnál viszszáélnak s mihelyt te-
hetik — egészen megsemmisítik.

*

Ovakodni kell az olyan férfiakról és nőktől, kik ked-
venc ételre gyakran reflektálnak.

*

Ha egy hajón utazva, egy magánosan utazó szép
hölgyet feltűnően fixirozunk: e hogy igen sok esetben
dühös lesz. Ha a legközelebbi állomáson beszáll a hajóra
egy sokkal szebb hölgy és aztán ezt kezdjük fixirozni,
az előbbeni hölgy ismét csak dühös lesz, de azon kü-
lönbséggel, hogy most már többet nem ránk lesz dühös,
hanem a jövevényre.

Nem szeretem az olyan aszszonyokat a kik mindég
jól néznek ki.

*

Gyűlöltem az embereket, s haragudtam a világra,
mert volt rá okom.

Megszületett az én kis Sárkám; keblemre öleltem, s
ugy vettem észre, hogy az összes emberiséget s az egész
világot ölelem.

Ah! Milyen volt ez ölelés! — — — — —

Érzem, hogy szeretem az embereket, s az egész világot.

Solymsói Elek. *)

*) A Népszínház tagja, kit közönségünk is előnyösen ismer a
színpadról s ki megígérte, hogy ezután gyakrabban fölkeres szellemes
közleményeivel. Szerk.

Török közmondások.

A ki a szokást hatodik érzékévé tette, azon nem
segít többi öt érzéke.

*

A törvény csak a szegényeket illeti, a jog csak a
gazdagokat.

*

A róka utóljára is rendszerint a szücs boltjába kerül.

*

Ki jámbor bolondul a pusztába megyen, könnyen
istentelen gazemberül tér meg onnan.

*

Öreg farkast csüfolják a kutyák.

*

Nincs örökség, nincs pörösség.

*

Ha ellenségednek érezhomloka van, nyilad tegzed-
ben maradjon.

*

Az idő parittyás, ki gyakran sokáig czéloz, de végre
a bűnöst igen jól találja.

Nagy-Enyed városa 1792-ben.

A Szacsvai Sándor által szerkesztett bécsi „Magyar
Kurir“ 1792. január 8-iki számában egy tudósító ezeket
írja Enyedről:

„Enyeden immár elkezdődtek a tizedek lakozásai,
t. i. a mit az utcai kapitányok és városi tizedek tiszt-
viselői esztendőn által buza-vonából összekaporítottak, új
esztendőben közös vendégségeken el szokták költeni,
addig folytatván azt, míg átmev in succum et sangui-
nem, úgy, hogy ilyenkor előjárók legalább két hétig
nem látják a napot józanon. A korábbi városhadnagy el
akarta törölni ezt a szokást s a pénzt az utak és hidak
megigazítására fordítani, de oly gyűlölségbe jött, hogy el
kellett hivatalát hagyni. Most már — jegyzi meg a leve-
lező — oly böles hadnagy van, a ki ezt a régi jó szok-
ást teljes erejével oltalmazza, a mi annyival könnyebb,
mert őt az ég ahhoz való hassal áldotta meg. Eszünk
hát és iszunk, nem véve számba, hogy ha a szegény
utazók marhája városunk közepében a sárba dől is, nem
tartozik az ránk, csak mi jól élünk.

„Az új borral elkezdődött az idegen behozott boros
hordók kivágatása is. A mult esztendőben olvastuk vala
a „M. Kurir“-ban azt a böles megjegyzést, hogy az efféle
kivágni való boros hordók árát, ha a városnak privile-
giuma van is a kivágásra, hasznosabb helyre lehetne
fordítani. Ez igaz. De nem lehet, hogy tudtára ne adjam
a „Kurir“-nak, hogy ott az efféle bor soha kárba nem
megyen, Isten örizz! jó helyre megy az; mert a míg a
tanács a hordót megszenteltetia, legalább harmadnapig
a Tanácsnál kell lenni fogságban, és az alatt a tanács
és tizedes uraknak teljes szabadsága van kóstolgatni:
milyen ízű a falusi bor, tartván attól, nehogy valami
esintalan embertől vizes hordóval megcsúfoltassanak; már
pedig három nap alatt egy nagy hasu hadnagy, 12 ves-
res orrú tanácsbeli úr és 40 borkóstolóhoz szokott ves-
küdt egy boros hordó körül mire mehet, könnyű által-
látni. Innen támadt az a nálunk híres, de igaz vers ez-
előtt 20 esztendővel:

„Nosza Boros Márton! rántsog egy lopóval
Hogy meg ne csalassunk a vizes hordóval.“

„Láthatja innen a „Kurir“, hogy itt csak a sepröt
s szemszúrásból a hordóba töltött egy kis vizet iszsa
meg a föld. Kár is lenne, hogy míg torkunk van, mi az
Isten áldását ne tudnók használni. Ez a kivágatási pri-
vilegium nekünk mint bortermelőknak azt a hasznot
okozta, hogy a míg máshol a bor kupája 6, nálunk 10
kr. Az okosabbak még azt is tanácsolják, hogy jobb
lenne a polgároknak a szőlő művelését parasztkra bizni
s egészen mesterségek után látni; oleőbban velletnének
bort azzal, a mit a szőlő munkára elköltének. De a pol-
gárság mindenben ragaszkodik a régihez, most had-
nagya jó van, a kit ök (titokban mondvá) a gombási
fogadóban választották, és a kinek senki előbe nem vág
a régi jó szokás oltalmazásában. Tartsa meg Isten sok
ideig ő kegyelmét — így végződik a levél — mert így,
tudom, a bor rajtunk nem vész.“

Felhívás iparosainkhoz.

Két nevezetes társadalmi osztálynak látjuk napról-
napra való pusztulását, szegényedését. A nemzet zömét
képezik ezek, a nemzet fenntartó ereje rejlik bennök. A
kisbirtokos és a kézi iparosztály ez. A mily örvedetes
mozgalom van mindenfelé kifejlődre az első osztály ér-
dekében, ép oly hatalmas, erőteljes és életet, létfentartást
mentő mozgalomnak kell fejlődni az utóbbi körben is. —
Ha egymásra van utalva a két osztály, tegye meg min-
denik magáét, teljesítse mindenik maga körében is kö-
telességét. Nagyobb városainkban reményt nyújtó moz-
galom keletkezett iparosaink között társulás utján. Kö-
vesse a vidék az eszmét. — Alsó-Fehérmegye és külö-
nösen Nagy-Enyed város derék iparos osztálya rohamosan
halad a szegényedés utján. A szegényedés az iparos osz-
tály pusztulása s ezzel a nemzeti erő hanyatlása is. Ideje,
hogy a sokajtozás és a keserű panasz helyett saját ér-
dekükben tette készüljenek. Jó uton, helyes eszközzel
ezélt lehet érne! Örömmel hallottuk, hogy iparosaink kö-
rében komolyan gondolnak, ügyeiknek társadalmi uton
való rendezésére, számalmas sorsuk javítására. Készséggel
támogatjuk jogos igényeiket és szívesen felölleljük mind
ama kérdéseket, melyek az iparos osztály javára szolgál-

nak. Fontolják jól meg teendőiket s az erélynek és ki-
tartásnak soha nem lankadó érzetével teljesítsék felada-
taikat, — akkor testet fog ölteni az eszme: a hazai ipa-
ros osztály felvirágoztatásának dicső eszméje. B.

VEGYES HIREK.

— **Ő felsége a királyné** Angolországba utazása
előtt az e hó 28-án tartandó udvari balon kívül még egy
családi estély is lesz, melyen Maria Valéria főhercegnő
vezetése alatt színműelőadást rendeznek. Az ünnepély
teljesen zártkörű leend.

— **A trónörökös pár** balja fényes és kedélyes volt.
Stephánia főhercegnő nyitotta meg a bált Lobkovitz
Frigyess herceggel. A füzértánc alatt a hölgyek diszes
legyezőket, az urak szivartárczákat kaptak béli jutalmul.

— **Hymen.** Szász Károly miniszteri tanácsos, vá-
rosunk szülöttének és lapunk munkatársának leánya, Pol-
ival folyó hó 17-én tartotta esküvőjét a fővárosban Varga
Gyula fiatal költő és fogalmazó. („Föv. Lapok“).

— **Jég-sport.** Koresolyázó egyletünk választmányá
a mult héten megtartott estéli ünnepély sikere által ösz-
tönözöttve elhatározta, hogy február 2-ára — kedvező
idő esetében — egy második hasonló ünnepélyt rendez.
A jégpálya ez alkalommal, terv szerint, magnesium-fák-
lyákkal és így kellően leend világítva, hogy a multkor
elmaradt, franczianégyesek rendezése semmi akadályba se
ütközzék. Belépő jegyek ára leend: egyleti tagok részére
20 kr; nem tagok részére, ha azok csak nézők 20 kr.,
különben 40 kr.

— **A himlőjárvány** még mindig uralkodván vá-
rosunkban, a tanács részéről előterjesztés tétetett az al-
ispánhoz arra nézve, hogy a tanuló ifjúság begyűlésének
e hó 26-ára elnapolt határideje továbbra is elhalasztásuk
s ennek folytán a szorgidó kezdete — alispáni rendelet-
tel — február 10-re tüzetett ki.

— **Hőlyagos himlőben** a lefolyt héten 12 bete-
gülés és 1 halálozás fordult elő; a megbetegültek fele
beotlatlan, másik fele 15 éven felüli korban levő egyén volt.
Ugyanezen idő alatt vörös himlőben (kanyaróban) tizen
betegültek meg, egy kivétellel, mind 10 éven alóli kor-
ban. Vörös himlőben két gyermek elhalt s ezek között
Veress Miklós, megyei árvaszéki ülnök, egyetlen 5 éves
leánykája.

— **Baleset.** A casino-legény felesége e hó 18-án
a casinoépület padlásán járva, a folyósó feletti padozatra
lépett s épen oda, hol két gerenda hiányzott, jöllehet e
hiány nem vala észrevehető. Minek folytán a csaknem
3 ölnyi magasságból a folyósóra zuhant. Esése követke-
ztében nagymérvű zuzódásokat szenvedett, de szerencsére
nem tört el egy tagja sem.

— **Lopás.** Feltűnést okozott városunkban T. L.
mészárosnak f. hó 17-én esendőörökkel történt elfogatása
a miatt, hogy lopott marhát vágott be, melyet két Szab-
baderdő községbeli mokánytól vásárolt marhalevél nélkül
70 frton és melyet nem mutatván be a rendőrségnek, ti-
tokban vágott le. A tettesek még nem kerültek meg.

— **Ékszer-lopás.** Hegedűs Gyula kir. mérnökötől
cselédje, ki egy derék helybeli iparos leánya, 400 frt
értékű gyűrűket, karpereczeket s egyéb drágaságokat lo-
pott el, melyeket K. J. városszolga, a tolvajlást elkövetett
és gyanuba vett cseléd anyja segítségével, a cseléd szülői
udvarán egy kő alá elrejtve megtalált. A tettes átadatott
a kir. járásbírósnak.

— **Zene-egylet** alakult Tordán K. Nagy Imre
elnöklete alatt. Midőn a tordai zenekedvelők buzgalmanak
s születettjüket üdvözöljük, kívánjuk, hogy vajha hosszabb
életű lenne, mint a korán elhunyt nagyenyedi zeneegylet,
polgári zenekar, műkedvelő társulati dalkar, zenészeti osz-
tály stb. A tűzoltó egyleti zenekarról nem szól búcsuzta-
tónk, mert az, szeretjük hinni, hogy még „nem halt meg,
csak aluszik.“ — Mit ér az, ha a művészetnek untalan
oltárt emelünk azért, hogy lelkesedésünk tüze azon egy-
szer lobot vetve kialgygyék?! Emeljünk kevesebb oltárt s
gyujtsunk azon nem fellobbanó, hanem kiolthatlan lángot.
— Ez különben nem a derék tordaiaknak szól, ebből a
tanúság illeti őket.

— **Kossuth Lajos** — a „P. L.“ tudósítása szerint
— Turinból, hol a levegő és életmód káros hatású egész-
ségére, alkalmasint vissza költözik Collegno il-Baraccone-ba,
hol virágai és Ihsz sirja nem csekély vonzerőt gyako-
rolnak lelkéve. Ihsz sirját az ő kedvenceivel, virágaival
szokta gyakran feldiszníteni. — E hír annál valószínűbb,
mivel baraccone-i házáat, mely nagynevű tulajdonosa és
eddiggi lakója által történelmi nevezetességűvé lett, még
nem adta el.

— **Az egész földön** — egy statisztikai kimutatás
szerint összesen 34,274 hírlap, illetőleg folyóirat jelen
meg évenként 10,000 millió példányban.

— **A Gracchusok anyja** korunkban. E nevet
múltán megérdemli a mexicói Donna Ramirez Augustina,
kinek férje 1854-ban a kazatlani csatában esett el s ki
később, midőn a köztársasági párt a francziák kiűzésére
fegyvert fogott, 12 fiát küldte a szabadságharcba, kik
valamennyien a dicsőség mezéjén estek el. A congress-
us közelebből az egész haza köszönetét fejezte ki a
szegénységre jutott hőselkü családapának és számára 400
frnyi havi díjt szavazott meg.

— **Temes-megyében** a Szilasi hegyen e hó köze-
pén egy cseresznyefa virágozott teljes pompájában — ha igaz.

— **A krivoscsiei zavargások**, mint hírlík, egy
nagyobb szláv mozgalom előjátékai. A lázadás már átha-
tott Hercegovinába is. A délszláv agitatorok hetek óta
bujtogatnak. Ugy számítják, hogy e zavargások Ausztria-
Magyarországnak mintegy 30 millió forintba kerülnek.

— **Guiteau** az Egyesült-Államok elnökének gyil-
kosa folyvást örültséget színlel, mi miatt póre havak
óta foly.

— **Hollandiából** még ez évben új északarkari ex-
pedíció indul.

— A Gotthard-alagútát új év napján adták át roppant közönség jelenlétében a közforgalomnak. A vonat 40 percz alatt siklott végig a csudával határos alagúton.

— **Órlási ékszerlopás** történt közelebbről Párisban. Egy iparlovag Gaston ezredesnek s amerikai alattvalónak adva ki magát, Chauvet ékszerárúsnó boltjában körülbelül 100.000 frank értékű különböző ékszereket esomagtoltatott egy börtökébe. Abban a pillanatban, mikor egy másik iparlovag lépett be, a tulajdonos figyelmét más vásárlók vették igénybe. Gaston úr eltávozott, ott hagyva a táskát, hogy pénzt váltson. Nem is jött többé vissza. Az aszszony aggódni kezdett s férjével együtt megnézték a táskát, mely szerencsétlenségükre fadarabokkal és dróttelkecskékkel volt tele. Az az egyetlen percz elvált arra, hogy a második iparlovag eme táskával cserélje ki az ékszerrel teltet. Azóta hiába nyomozták a tolvajokat.

— **Vasút élőkön.** Californiában Sonoma County felső vidékén egy mélység fölött a vágányok egyforma magasságra esonkított fatetőkön állanak, a vonatok sárga közelednek a legnagyobb biztonsággal.

— **Víz alatti ágyút** készített Ericson John new-yorki lakos, mely pótolni akarja a torpedót. Az első kísérletek jól ütöttek ki.

— **Sassulies Vera** a hirhadt nihilista nő egyik vöröskereszt-egylet nevében adakozásra hívó atáirási iverket bocsátott ki „a szabadság híveivel.” Eddigelő nagy mennyiségű adomány gyűlt össze.

— **Madridban** a karácsoni ünnepek alatt az „Epo-ca” szerint 600.000 pulykát költöttek el. Madrid lakóinak (körülbelül 400.000) mindenikére tehát 1½ pulyka dícsősége tapad.

— **Uj zenemű.** Taborszky és Parsch zeneműkereskedésében épen most jelent meg Fahrbach F.-től: Viszontlátás, magyar induló. — Ára 60 kr.

— **A nagyenyedi kir. járásbírság mint telekkönyvi hatóság által kitűzött árverések jegyzéke:** Brinzen Petru és társai ellen 1882. jan. 23. és febr. 23. 59 frt Veregyháza; Horváth Ferenc ellen jan. 23. és febr. 23. 12,928 frt Nagy-Enyeden a telekkönyvi irodában; Bimmel Johann hagyatéka ellen jan. 24. és febr. 24. 635 frt 50 kr. Cs. Holdvilág; Dumzsi Bertó és ifj. Kovács Miklós ellen jan. 25. és febr. 25. 280 frt Nagy-Enyeden a telek irodában; Maxim Geraszin ellen jan. 24. és febr. 24. 298 frt Diód; Lobos Vasillie lui Szimeon ellen jan. 25. és febr. 25. 62 frt 50 kr. Diód; Rajkuz Démitru lui Muftai ellen jan. 27. és febr. 27. 209 frt Csáklya; Kitulya Simeon ellen jan. 27. és febr. 27. 236 frt Csáklya; Kitulya Juon lui Juczisteri ellen jan. 28. és febr. 28. 598 frt Csáklya; Bimmel Martin ellen jan. 24. és febr. 24. 636 frt Cs. Holdvilág; Burtu Vasillia ellen febr. 6. és márcz. 8. 129 frt Diód; Kozma Mina ellen febr. 2. és márcz. 9. 388 frt 20 kr. Kis-Enyed; Pallos Gyula ellen febr. 2. és márcz. 9. Diód; Flureu Andrei ellen febr. 6. és márcz. 8. Kis-Enyed; Brudán Angyelina s. Maria ellen febr. 2. 243 frt 40 kr. Lándor; Petruz Gyogye greu Angyel ellen jan. 28. 217 frt 20 kr. Csufud; Vintilla Simoilla ellen febr. 9. 454 frt 60 kr. Sorostély; Szeucziri Szamoilla ellen febr. 4. 1392 frt 80 kr. Sorostély; Nemes Logyin hagyatéka ellen febr. 3. 1235 frt 30 kr. Veregyház; Kövér Sándor, Orbai Lajos, József, László, Gyula, Ferenc és Maria ellen febr. 3. 1514 frt 10 kr. M. Cseucs; Florea Zackaria és társai ellen febr. 4. 241 frt 30 kr. Czelná; Henter Mihailla és társa ellen febr. 9. 660 frt Csáklya; Petreuzsáp Vicie ellen febr. 9. 110 frt Diód; Horváth Ferenc ellen febr. 3. 8091 frt 50 kr. O. Apahida; Fabricius István és neje ellen jan. 28. 785 frt M. Lapád; Szirb Szavéta hagyatéka ellen jan. 23. 298 frt Diód; Aron Gyogye ellen jan. 31-én, 896 frt Sorostély; Csufudéan Todor ellen febr. 10-én, 389 frt Sorostély; Balaseanu Onu hagyatéka ellen febr. 20-én, 357 frt 80 kr. Sorostély; Puja Juon ellen febr. 4-én, 40 frt Diód.

KÖZGAZDASÁG.

Viszszapillantás Magyarország közgazdasági fejlődésének főbb mozzanataira az 1881-ik évben.

A pénzügyi viszonyok a lefolyt évben igen kedvezőek voltak. A külföldi pénzbőség s az ez által lehetségessé vált járadék-converziók folytán a kamatláb a pénzpiacra jelentékenyen alászállott, lehetővé téve a jelzálogkölcsönök kamatainak leszállítását és oly vállalatok alapítását, melyek magas kamatláb mellett nem állhatnak fenn. Ezen körülménnyel számolva hozta meg a törvényhozás a jelzálog kölcsönök convertálásának illeték és bélyegmentességéről szóló törvényt, mely egy, régóta várt, szükségnek felelt meg, mivel a földbirtokon nyugvó kamatterhek leszállítása igen nevezetes gazdasági előnyökkel jár főleg nálunk, hol a földbirtok annyira meg van terhelve és a termelésnek egy napról-napra jobban érezhető versenynyel kell küzdenie. A tőkejáradék esökkenését fel kell használnunk nagyon hanyatlott földjáradékunk emelésére, míg az alkalom kedvező! A kölcsön-converziók, melyek már nagy mértékben megkezdődtek, még nagyobb mérvet fognak ölteni s a tőkebőség ez által is mezőgazdaságunk javára fog szolgálni. Jelzáloghitelintézetek, melyek 5½, 5%-os zálogleveleket bocsátottak ki 4½, 4% kibocsátásokra szállottak alá.

A kereskedelmi politika terén a helyzet nem javult oly gyorsan, mint az előző év végén remélni lehetett. A németországi hangulat változása s a szerb kabinet-változás akadályozólag hatottak s az év csaknem vége felé járt, míg a már tavasszal megállapított kereskedelmi szerződés Ausztria-Magyarország és Szerbia közt végérvényesen megkötöttet. Franciaországgal csak a mult hónap végén jött létre a fenállott legtöbb kedvezményi szerződésnek 1883. februárjáig meghoszzabítása, beléllvén egyezni abba is, hogy a kedvezményezés a czukorra nem fog kiterjedni, minthogy Franciaország a mi fogyasztási adó viszszaírításunkkal szemben szabad kezét akart fentartani. A kormány óhajtott volna ugyan Franciaországgal tarifa-szerződést létrehozni, de az a közben létesült német kereskedelmi szerződés a mi vámtarifánk revisióját tetteszükségessé s Franciaországban is a hangulat nem volt kedvező szerződéses kötésére, s így a jelenlegi állapotnak meghoszzabítása az elérhető legtöbb eredmény volt. A Spanyolországgal még 1880. év jun. 3-án 6 évi érvénnyel megkötött kereskedelmi és hajózási szerződés is csak ezen évben vétetett fel a törvénykönyvbe.

Az árúüzlet eredményeit tekintve a lefolyt év épen nem volt kielégítőnek tekinthető. A gabona üzletről nem sok öröndet lehet levezetni. A termés, melyhez a tél és tavasz folyamán oly szép reményeket fűztek, nem felelt meg a várakozásnak, mi által a gabonaárak

oly magasra emelkedtek, hogy a fogyasztási piacainkra való kivitel szemben az amerikai és oroszországi versenynyel, igen nehézé vált. E körülmény folytán a nemzetközi gabnavásár teljes fiascot vallott. A lisztüzlet gyenge fordulatot vett. A kézműipar ezikk üzlet is csak egy gyenge közép év eredményének felel meg, a bor-és faüzlet, melyhez nagy reményeket kötöttek, nem tudott a kívánt mérvben kifejlődni. Mindezen üzletek jövő alakulására kétségtelenül jótékony hatással fog lenni a fővárosi köztárházaknak a forgalomra megnyitása s a vállalat vezetői által a vidék jelentékenyebb forgalmi pontjain tervezett új tárház-építések valósulása.

A börze a mult évben jelentékeny eredményeket jegezhett fel; ugy az állami papírok, mint az elsőbbségek és számos helyi pénz és iparvállalatok papirjai rendkívül magas árfolyam emelkedést értek el. Dícsérellek kell kiemelnünk, hogy nem zavartatva a Franciaországban nagy mérvet öltött agiotage mozgalmaktól budapesti börzénk semmiféle egészségtelen úzerkedésbe nem elegendett s tőkebirtokosaink aranyjárdék s rég kipróbált helyi értékpapírokba nagy összegeket helyeztek el anélkül, hogy bizonytalan sikerű külföldi elhelyezési ajánlatok által magokat elcsábították volna. A 4%-os aranyjárdékre aláírásban a belföldön nyilvánult élénk érdeklődés bizonyítéka, hogy az ország erejében való bizalom magunk közt is öröndetes módon emelkedett. A 6%-os aranyjárdék bevitására 4%-os kibocsátása valóságos nemzetközi esemény, egy oly kiterjedésű művellet, hogy a világ leghatalmasabb pénzeszoportja annak keresztülvitelére három évi időt kötött ki. — A kedvező pénzügyi viszonyok befolyása alatt már a mult évben a conversio felelészen felül keresztült lett vive s csupán a párizsi piac túlterhelésétől való aggodalomnak lehet betudni, hogy a Rotschild-csoport az év végén további optiot nem gyakorolt. Ha már a 6%-os járadéknak néhány külföldi pénzpiacra bevezetését nagyjelentőségüknek kellett tartanunk államunk hitelképességének elismerésére, a 4%-os járadéknak minden nyugoti piacon élénk fogadása világos jele, miszerint a külföld bizik, hogy Magyarország gazdag természeti segélyforrásai okszórú kihasználásával végre is képes lesz államháztartását rendbe hozni, mig itthon a komoly áldozatoktól viszsziaradó kislelkűség a közel bukást hirdeti s culturalis haladásunkban megállást követel.

Igen jelentékeny tevékenységet mutat fel a mult év a forgalmi politika terén. Legfontosabbak e részben a Fiuméra vonatkozó összes intézkedések: a dóli vasutal való cartell szerződés, a m. kir. államvasutak által a Fiume felé szállításra nyutott viteldj-kedvezmények az „Adria Steamship Company”-nak magyar tengeri hajózási társulattá átalakítása; ezek által létesülvén azon előfeltételek, melyek felhasználásával Magyarország a kelet és nyugat közötti forgalomban a közvetítő szerepet magához ragadhatja. Természetesen az eredmény a kereskedői karnak a Bécs és Triesttől magát függetlenítő tevékenységétől, a vasutak továbbá tarifa kedvezményei és az újhajózási társulattól egyenlő mértékben függ. A vasut-építések terén a mult számban említett törvényhozási intézkedésekkel megindított munkálatokon kívül jelezhetjük a nyitra-tapolcsányi, borosjenő-borossebesi és deés-aphidai vasutvonalonok budapesti nagyszabású teherpályaudvara építését, s nem hagyhatjuk említésen kívül előterbe lépését egy Budapestet Béccsel a Duna jobb partján összekötő második vasutvonal kiépítése szükségének, melynek azonnal biztosítható kivitele csak azon akadt meg, mivel a kormánykörök még nem határoztak végleg, hogy ezen összekötötés állam-költségen, vagy az állami pénztár terhelése nélkül az állami befolyás megőrzése mellett vitessék keresztül. — A folyamszabályozási munkák terén a Dunaszabályozásnak Pesten alól fent említett folytatásán kívül a Körös-szabályozási munkálatok nagy jelentőségűek. Mint a forgalom emelkedésére nem kis fontosságú mozzanatra ismételve reá kell mutatnunk a budapesti köztárházak létrejöttére.

Az ipartelepek létrejötté, felvirágzása körül nagyon lssu volt a haladás. Megemlíthetjük a vasiparnak a tömegesebb vasutépítések folytán fellendülését. Jelentőséggel bír e terén a rima-murányi vasműtársulatnak a salgótarjáni szénbánya-részvénytársasággal fusioja. — Egy, még alakulásig nem jutott mozgalom a petroleum iparnak a Galieziával szomszédos megyékben létesítésére törekszik; kellő anyagi eszközök és megfelelő szakértelemmel ezen iparág jólét forrásává válhatnak Magyarország épen azon vidékén, melyről jutalmazó munka hiánya miatt mind fenyegetőbb mérvet ölt a kivándorlás.

A biztosítási üzlet sem érte el a lefolyt évben jelentékenyebb eredményeket. A tűzbiztosítás eredménye még megfelel egy közepeszerű évének; a jégbiztosítási üzlet azonban igen kedvezőtlen folyamatot vett s némely társulatok ez évet veszteséggel fogják lezárni. Az életbiztosítás öröndetes gyarapodást mutat s a szállítmánybiztosítások is normalis eredményt.

Az előadottak alapján meggyőződhetni, hogy nem túloztunk, midőn a lefolyt évét Magyarország közgazdasági haladásában nagy jelentőségű törvényhozási intézkedések és pénzügyi alkotások által fordulatot képezőnek mondtunk. Ezen alkotások további folytatásával a mezőgazdaság és ipar felemelésére okvetlenül teendő intézkedésekkel a kereskedelmi forgalom elősegítésére a nemzeti tengeri hajózás kifejlesztésével Magyarország polgárai és kormányára fokozottabb szellemi és anyagi követelmények nehezdednek. Minél jelentékenyebb tényező lesz hazánk az európai kereskedelmi és ipar mozgalmakban annál gyorsabban fog növekedni teendőink köre. Vigasztalhatjuk azonban magunkat avval, hogy a küzdelem gyarapítani fogja erőnket és így biztos reménnyel lehetünk, hogy kitartólag követre azon utat, melyre ez évtizedben bátran és bizalomteljesen léptünk; egyenlő lépést lesz képes hazánk tartani a mivel nyugat közgazdasági fejlődésével. Vajha ezen évben, melynek küszöbét átléptük, külső és belső akadályok által nem gátoltatva s az elemekkel küzdelemtől megirva jó nagy utat tethetnénk előre a közgazdasági haladás pályáján.

PIACZI ÁRAK.

Január hó	N.-Enyed 19-én		Balászfalva 19-én		Tóvis 18-án		M.-Ludas 17-án	
	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
Buza	legszébb	8 50	7 50	8 50	8 50	8 50	8 50	60
	közepes	7 75	—	7 75	7 75	7 75	7 75	—
Rozs	legszébb	5 25	4 50	6 50	5 50	5 50	5 50	—
	közepes	4 50	4 85	5 80	4 50	4 50	4 50	—
Árpa	legszébb	—	—	—	—	—	—	—
	közepes	—	—	—	—	—	—	—
Zab	legszébb	3 75	2 50	3 75	3 75	3 75	3 75	—
	közepes	3 50	—	2 90	3 50	3 50	3 50	—
Törökbuza	4 50	4 25	4 25	4 25	4 25	4 25	15	
Fuszulyka	—	—	—	—	—	—	—	—
Burgonya	—	—	—	—	—	—	—	—
1 Kilo marhahús	—	40	—	40	—	40	—	40

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Sz. 1—1882.

bírói megbízás.

Árverezési hirdetmény.

A gyula-fehérvári kir. törvényszék 1881. december hó 31-án 9520/1881. szám alatt kelt végzésével nagy-enyedi Wolf Károly esod-tömögéhez tartozó összesen 770 krra becsült ingóságai elárverezésével bízott meg, minek folytán közhírre tetsem, hogy az irt ingóságok 1882. évi január hó 31-én folytatólag február hó 1-én, délelött 9 órakor Wolf Károly volt üzleteljeségében megtartandó árverezesen tételként a legtöbbet ígérőknek elfognak adatni.

Nagy-Enyeden, 1882. január 17-én.

Folyovics Sándor,

kir. közjegyző.

Sz. 94—1882.

HIRDETMEY.

A gyula-fehérvári m. kir. törvényszéknek a Nagy-Enyed város határa tagosítása tárgyában beadott kiigazítási keresetek tárgyalására határidőt kitéző alábbi végzése a tagosításban érdekelt összes nagy-enyedi t. cz. birtokosoknak azon értesítéssel juttatik tudomására, miszerint a beadott kiigazítási keresetek másolatai mai naptól fogva a tanácsi irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A városi tanácsból:

Nagy-Enyeden, 1882. január 11.

Sándor Elek,

polgármester.

Sz. 9210—1881.

urb.

Nagy-Enyed város határának tagosítása tárgyában még a régebbi eljárás szerint következő kiigazítási keresetek és illetőleg kéresek lettek beadv. u. m.:

- 1-ször, Lázár Imre által 1 darab kérés.
- 2-or, Acs Ferencz által 1 darab kérés.
- 3-or, Nagy Pál által 1 darab kérés.
- 4-or, Mártonfi József és társai nevében ügyvéd dr. Rácz János által 1 db. kérés 2 példányban.
- 5-or, Rezek Kósa István nevében ügyvéd Kerekes Mihály által kérés két példányban.
- 6-or, Nagy-enyedi ev. ref. luth. egyháztanácsa által 3 drb kérés egy-egy példányban.
- 7-or, Br. Bánfi Jenő és társai nevében ügyvéd Medgyes Bálint által 1 kérés 3 példányban.
- 8-or, Kaul Mátyás által 1 kérelem 1 példányban.
- 9-or, Bójtó Zsigmond által 1 kérés 1 példányban.
- 10-or, Bugán Andrásné született Csungán Rozália által egy kérés 1 példányban.

11. Balló Adám és érdektársai nevében ügyvéd dr. Rácz János által kiigazítási kérését két példányban.

12-or, Özv. Balog Lajosné nevében ügyvéd Rácz György által kiigazítási kérését két példányban.

13-or, Özv. Balog Lajosné nevében ügyvéd Rácz György által kiigazítási kérését két példányban.

14-or, Beke Mihály nevében Rácz György ügyvéd által kiigazítás kérését két példányban, ennélfogva az 1880. év augusztus 23-án 2364/I. M. E. szám alatt kelt új utasítás 85. és 35. §§. rendelkezéneinek lehető elégtétele végett ezen keresetek másolatai és illetőleg a kérések itt elkészített másolatai kézbesítetnek mind Nagy-Enyed város polgármesterének, az elsőlétek és illetőleg eredeti kérések ezen bíróságnál visszatartatván, értesítetnek az összes érdekelt, hogy ezen lten visszatartott elsőléteket az alább kitézendő tárgyalásig megtekinthetik.

Ezen kiigazítási keresetek és illetőleg kérések megvizsgálására kir. törvényszéki bíró Guardazony József ur kúldetik és melléje szak-értőül hitelesítő mérnök Malom Zsigmond rendeltetik ki, határidőül pedig 1882. évi márczius hava 2-án délelötti 9 óra tüzetik ki a helyszínerre Nagy-Enyed városába a városházához, hová az érdekelték oly figyelmeztetéssel idézetnek meg, hogy az eljárás tárgyát képező körülményekre nézve ennek befejezte után utólagos felszólásoknak hely nem fog adatni.

Hitelesítő és működő mérnökök kötelezőleg idézetnek meg. A gyula-fehérvári kir. törvényszék urbéri bíróságának 1881. december hó 27-én tartott üléséből.

Porutlu Emil.

A n. é. helybeli és vidéki birtokos uraknak beceses figyelmét felhivom, hogy ha a következő szép, tiszta, csiraképes magvakból bármennyi eladó van, azt a rendes piaczárban szivesen megveszem; u. m.:

szép, nagyszemű lencse, tiszta búkköny, canadai nehéz zab.

Viszont ajánlom a tavaszra szükséges gazdasági magvakat; tisztelettel kérve egy-szersmind a nagyérdemű birtokos urakat, hogy minden ilyenemü megrendeléseiket leg-később február hó végeig nálam tegyék meg, minthogy rendelményeim a legbiztosabb forrásba akkor küldöm fel.

Végül megjegyzem, hogy mindazoknak, kiktől ez idén rendelményt kapok 5% árle- engedést nyujtok.

Bisztritsány Lajos.